

VERGİ-SİGORTA BAĞ-KUR

Müracaat - Bildirme - Ödeme Süreleri

Mali Müşavir Hayati ŞENYÜZ

Yeni bir işyeri açma heyecanı ve yoğun alışması esnasında, zorunlu bazı mükellefiyetleri yerine getiremeyen üyelerimizin mağdur duruma düştükleri bir vakıadır.

Vergi, Sosyal Sigorta ve Bağ-Kur kanunları ile ilgili olarak hatırlatma ve bilgi verme yönünden bazı konuların açıklanmasında bilhassa mesleğe yeni atılan üyelerimize faydalı olunacağı kanısındayız.

VERGİ KANUNLARI MEVZUU:

Kendi namına bir işyeri açan kimse, işe başlama tarihinden itibaren bir ay zarfında ticari defter tasdik ettirmek ve işyerinin bağlı bulunduğu vergi dairesine müracaat ederek gelir vergisi mükellefi olarak kaydını yaptırmak zorundadır. İşyeri an hakiki şahısların işletme defteri tasdik ettirmesi yeterlidir. Vergi dairelerine kaydolmada nüfus hüviyet cüzdanı sureti ve ikametgâh tezkeresi ile işyeri kira kontratı aranmaktadır.

İşletme vergisine tabi mal satanlar, işletme vergisi satış vesikası alabilmeleri için, bir aylık süreyi beklemezsizin, işyeri atıklarında derhal vergi dairesine müracaatla gelir vergisi ve işletme vergisi mükellefiyet kayıtlarını yaptırmalıdır.

İşveren, işyerinde personel çalıştırmaya başladığında, 18 yaşını doldurmuş olanlar için çalıştırmaya başladığı ay içinde vergi dairesinden alacağı «vergi karnesini» doldurarak, personelin ikametgâhının bulunduğu mahalle muhtarından ve işyerinin bağlı bulunduğu vergi dairesinden tasdik ettirmesi gereklidir.

Çalışanların maaşından kesilen gelir vergisi, mali denge vergisi ve damga resmi, ertesi ayın 20'sine kadar «muhtasar beyanname» ile vergi dairesine yatırılmalıdır. 10 kişiden az personel çalıştıran işyerleri, ödeme süresi içinde vergi dairesine dilekçe ile müracaat ederek muhtasar beyannamelerini üç ayda bir verceklerini bildirmek suretiyle her ay verme zorunlu bu beyannameleri üç ayda bir verme kolaylığından yararlanabilirler.

Bir ay zarfında müşterilerden tahsil olunan «İşletme vergisi» ertesi ayın 15'ine kadar bir beyanname ile vergi dairelerine yatırılmaktadır.

Bir takvim yılında elde edilen kazançla ilgili yıllık gelir vergisi beyannamesi ertesi yılın Mart ayı içinde vergi dairesine verilir. Mali Denge Vergisi Mart ayı içinde def'aten, Gelir Vergisi ise Mart - Temmuz ve Kasım ayları içinde olmak üzere üç taksitte ödenebilir.

Bina ve arazi vergileri için bu yıl Mayıs ayı sonuna kadar rayiç değer üzerinden yenden «Emlâk Vergisi Beyannamesi» verilmesi; Mayıs ve Kasım ayları içinde olmak üzere iki taksitte verginin ödenmesi gereklidir.

«Motorlu Kara Taşıtları Vergisi» Haziran ve Aralık aylarında iki taksitte ödenebilir.

SOSYAL SİGORTALAR MEVZUU:

Bir işyerinde işçi çalıştırmaya başladığı tarihten itibaren (eğer o işyeri S.S.K. kapsamına dahil değilse) işyerinin bağlı bulunduğu S.S.K. Şube Müdürlüğüne müracaatla, «işye-

ri bildirgesi) verilmesi ve işyerinin S.S.K. kapsamı içine alınması gereklidir. Yine bir aylık süre içinde çalışan işçi için «sigortalı işe giriş bildirgesi» tanzim olunarak S.S.K. İhtiyarlık Sigortası Müdürlüğüne verilmelidir. İstanbul'da S.S.K. İhtiyarlık Sigortası Müdürlüğü, Unkapanı ile Saraçhanebaşı arasında Manifaturacılar Çarşısı karşısındadır.

Çalışan işçinin S.S.K. primi ertesi ayın sonuna kadar, işyerinin bağlı bulunduğu S.S.K. Şube Müdürlüğüne «aylık sigorta bildirgesi» ile ödenir. Nisan - Temmuz - Ekim ve Ocak aylarında ise bir evvelki üç aylık döneme ait «üç aylık dönem bordrosu» verilir.

BAĞ - KUR MEVZUU:

Sosyal Sigortalar Kanunu, Emekli Sandığı Kanunu ve kanunla kurulu diğer sosyal güvenlik kurumları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına çalışan ve kanunla kurulu meslek teşekküllerine kayıtlı olması zorunlu bulunanlar, kendi nam ve hesabına çalışmaya başladıkları tarihten itibaren üç ay zarfında bağlı buldukları meslek teşekkülleri kanalıyla Bağ - Kur'a kaydını yaptırmak zorunluğundadırlar.

Kendi namına çalışmaya başladığı tarihte aynı zamanda başka bir işyerinde S.S.K.'na tâbi bir işte çalışanlar ve Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödemekte olanlar Bağ-Kur'a kaydını yaptıramazlar. O işyerinden ayrılıp da kendi isteği ile S.S.K. na prim ödemeye devam etmiyorsa yine üç ay zarfında Bağ - Kur'a kaydını yaptırmalıdır.

S.S.K.'dan, Emekli Sandığından veya kanunla kurulu diğer sosyal güvenlik kurumlarından birinden emekli maaşı almakta olanlar da Bağ - Kur'a giremezler.

Bağ - Kur'a kayıt yaptırmak üzere, çalışmaya başlanılan tarihten itibaren üç aylık bir süre tanınmış olmakla beraber, ikinci veya daha üst basamaklardan kaydını yaptırmak isteyenlerin bu haktan yararlanabilmeleri için bir ay içinde Bağ - Kur'a kaydolmaları gerekmektedir. Bir aydan sonraki kayıtlarda, ancak birinci basamağı seçmek zorunda kalırlar.

Ocak - Şubat - Mart ayına ait Bağ - Kur primleri Nisan ayı içinde, Nisan - Mayıs - Haziran ayları primleri Temmuz ayı içinde, Temmuz - Ağustos - Eylül ayları primleri Ekim ayı içinde, Ekim - Kasım - Aralık ayları primleri de müteakip Ocak ayı içinde Posta çeki, T. Halk Bankası, Vakıflar Bankası ve T. Emlâk Kredi Bankaları kanalıyla ödenir.

Bir basamakta iki tam yıl prim ödendikten sonra, bu iki tam yıla ait prim borcu olmaması şartıyla, istenildiği zaman basamak yükseltme dilekçesi (bu matbu dilekçe meslek teşekkülünden temin edilir) tanzim olunarak Bağ - Kur Genel Müdürlüğüne gönderilmek suretiyle basamak yükseltilebilir. İki yıldan az olmamak üzere bir basamakta istenilen süre kalmak mümkündür. Basamak yükseltme talebini takip eden aydan itibaren yeni basamak üzerinden ve müddeti geldiğinde prim ödenir. Basamak yükseltme talebinde bulunduğu aya ve önceki aylara ait prim borcu, varsa fark ve gecikme zamlarını da müracaat edilen ay içinde ödemek gereklidir.